

نحوه رسیدگی به تخلفات پزشکی
با نگاهی به قوانین متناظر بالا دستی

دکتر شهریار موسوی نژاد

متخصص اخلاق پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

مسئولیت های شغلی کادر پزشکی

- اخلاقی (زاهنمای عمومی اخلاق)

- حقوقی (مدنی)

- قانون جدید مجازات اسلامی مصوب 1392، مبنای تقصیر را در مسئولیت پزشک پذیرفته است. مبنای مسئولیت در این قانون، تقصیر مفروض است نه تقصیر اثبات شده؛ قانون پزشک را مسئول فرض می کند، مگر این که عدم تقصیر او به اثبات برسد «تعهد به وسیله»

- کیفری

- انتظامی

A close-up photograph of a wooden gavel and a stethoscope resting on a white surface. The gavel is positioned diagonally across the upper right, with its head featuring three distinct rings. The stethoscope's black tubing and silver chest piece are visible, with one earpiece in the foreground and the other extending towards the background. The background is a plain, light-colored surface.

نحوه رسیدگی به شکایات پزشکی

راهنمای عمومی اخلاق حرفه ای

• مصوب 1397 شورای عالی نظام پزشکی

• 13 فصل

حقوقی

- در اینجا شاکی (معمولاً بیمار) به مرجع قضایی مراجعه و شکایت خود را مطرح نموده و تقاضای غرامت میکند حال اگر با نظر کمیسیون پزشکی قانونی کادر پزشکی مقصر شناخته شوند محکومیت و مجازات آنها از نوع حقوقی خواهد بود این نوع محکومیت قابل بیمه شدن است

قوانین مرتبط با خطاهای پزشکی در قانون مجازات اسلامی (کیفری)

• «در صورتیکه پزشك به عنوان متهم باشد به 5 دسته تقسیم می شود:»

• 1. صدور گواهی های خلاف واقع

• 2. فاش کردن اسرار پزشکی

• 3. قصور پزشکی

• 4. عدم اخذ برائت و رضایت

• 5. سقط جنین جنایی

انواع شکایت از نظر انتظامی

• نحوه درمان

- هزینہ درمان

• ملاحظات اخلاق پزشکی

مرور زمان

• انتظامی مرور زمان دارد 1سال از آخرین اقدام

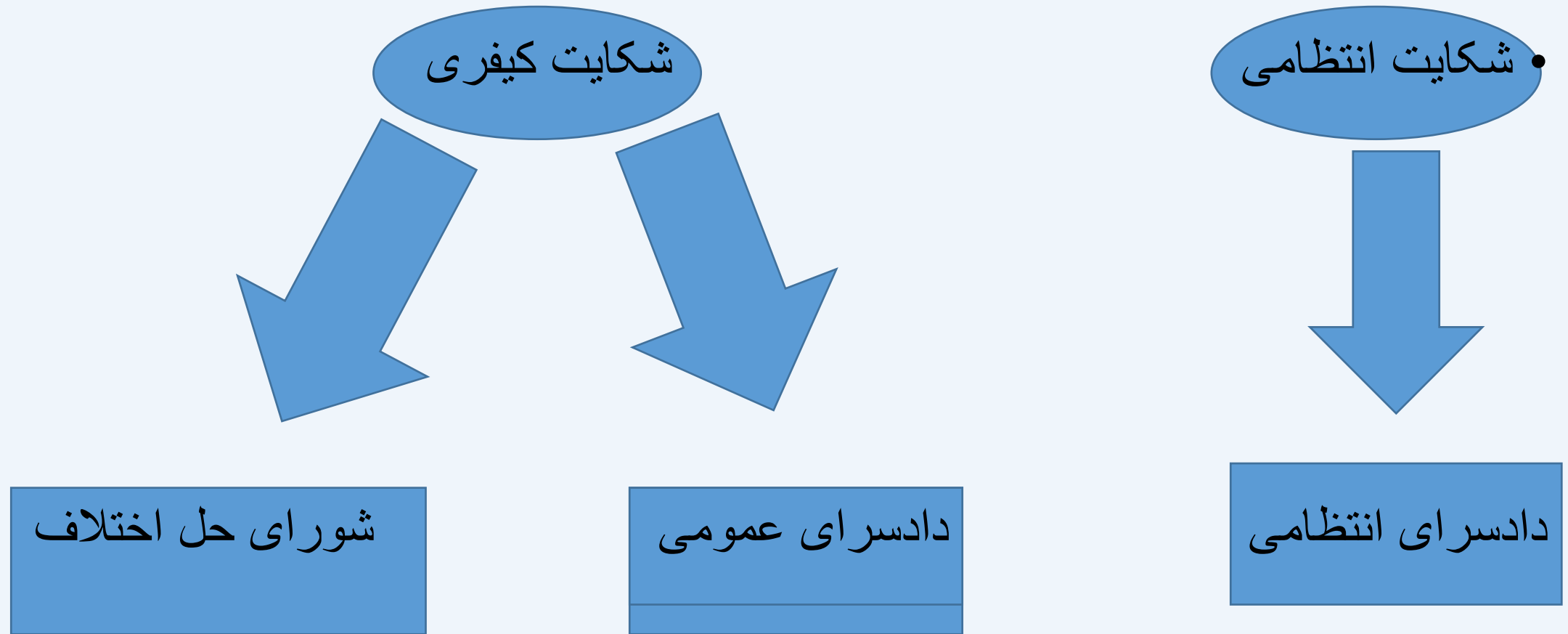
• کیفری -حقوقی مرور زمان ندارد

مراجع رسیدگی کننده به شکایات

- نظام پزشکی
- دادسرای ویژه جرایم پزشکی
- دادسرای عمومی
- شورای حل اختلاف
- معاونت درمان
- تعزیرات حکومتی
- سامانه 1690

مراجع رسیدگی کننده به شکایات

نظام پزشکی

• دادسرا

• دادیار : امکان ثبت دارد؟

• دادستان

• دادیاری

• کارشناسی

• صدور کیفرخواست

• منع تعقیب

• هیات بدوی

• حکم

• تبرئه

• تجدید نظر

دادسرای عمومی

ثبوت دادخواست

بررسی توسط دادیار یا بازپرس

در خواست کارشناسی

کمیسیون کارشناسی نظام پزشکی

کارشناسی پزشکی قانونی

صدور نظریه

رای قاضی

شورای حل اختلاف

• ثبت شکایت

• جلسه رسیدگی

عدم صلح و سازش

• صلح و سازش

ارجاع به دادگاه

• گزارش اصلاحی

حدود اختیارات کمیسیون ها

• نظام پزشکی انتظامی در صد قصور

• پزشکی قانونی دیه وارش در صد قصور

انواع آراء

انتظامی

• نظام پزشکی

دیات یا ارش (مجازات اسلامی)

• کیفری

گزارش اصلاحی

• حل اختلاف

یک مورد واقعی

- آقای ب.ه بعد از مراجعه به بیمارستان روانی ... درخواست کپی برابر اصل مدارک بستری همسرش را به دلیل بستری شدن در مرکزی دیگر در شهرستان میکند و اظهار میدارد که مجدد خود کشی کرده و پزشک مربوطه نیاز به مدارک قبلی او دارد. بایگانی بعد از تماس با پزشک و مشاهده شناسنامه وی و تایید رابطه زوجیت کپی برابر اصل مدارک را به همسرش میدهد.

خانم ایشان از پزشک و مسئول فنی بیمارستان به علت نقض رازداری شکایت و **در نهایت پزشک و مسئول فنی در دادسرای انتظامی متخلف شناخته شده و در دادسرای جرایم پزشکی نیز به حبس تعزیری محکوم میشوند**

عدالت

اعلامیه جهانی حقوق بشر
در بند 1 ماده 25 اعلامیه
مذکور ضمن تأکید به حق
بهره مندی عادلانه از
خدمات بهداشتی و درمانی

ماده -2 شاغلین حرفه های
پزشکی و وابسته مکلفند
بدون توجه به ملیت،
نژاد، مذهب و موقعیت
اجتماعی- سیاسی و
اقتصادی بیماران حداکثر
تلاش
ممکن را در حدود وظایف
قانونی و حرفه ای خود به
کار ببرند

ماده ۶: ادای سوگندنامه‌ی
پزشکی، به معنای پذیرفتن
تعهدی دائمی برای ارائه‌ی
خدمات تشخیصی و درمانی به
همه‌ی انسان‌ها، در حد توان و
مقدورات است. **شاغلان حرفه**
پزشکی و وابسته، باید خدمات
سلامت را فارغ از هرگونه
تبعیض مرتبط با جنسیت،
ملیت، نژاد، قومیت، مذهب،
موقعیت اجتماعی، سیاسی و
اقتصادی و یا نوع بیماری، به
همه‌ی بیماران مراجعه‌کننده
ارائه دهند.

• خانم «پ» 24 ساله دوست صمیمی خواهر دکتر
«ن» متخصص طب سنتی به او مراجعه نموده، پس از
گرفتن شرح حال برای وی دارو تجویز میکند.
در ویزیت ماه بعد مجدد دارو میدهد.
بعد از 2 ماه خواهر دکتر به او **میگوید: دوستم اصلاً از**
درمان راضی نیست
دکتر میگوید: احتمالاً فقط غرمیزند چون در مراجعه
بعدی ترشحات زنانه اش کاملاً خوب شده بود

رازداری

بر اساس ماده ۶۴۸
این قانون: «اطباء و
جراحان و ماماها و
دارو فروشان و کلیه کسانی
که به مناسبت شغل یا حرفه
خود محرم اسرار می شوند
هر گاه در غیر از
موارد قانونی، اسرار مردم
را افشا کنند به سه ماه و
یک روز تا یک سال حبس
و یا به یک میلیون و پانصد
هزار تا شش میلیون ریال
جزای نقدی
های پزشکی و وابسته محکوم می شوند.

ماده ۴- شاغلین حرفه
حق افشای اسرار و نوع
بیماری بیمار، مگر به
موجب قانون مصوب
مجلس شورای اسلامی
را ندارند

فصل هشتم: رازداری
و حریم خصوصی

- بیمار به درمانگاه داخلی یک بیمارستان دولتی با علام سرفه های مکرر مراجعه میکند. متخصص داخلی به او میگوید: (باید اسپرومتری شوی تا تشخیص علت سرفه ها داده شود) و کارت مطب خود را جهت مراجعه بیمار در عصر همان روز به وی میدهد. بیمار در مطب اسپرومتری میشود و با تجویز اسپری فلوتیکازول+سالمترول و آیروکاست 10 میلی گرمی و اعلام تشخیص آسم خفیف از مطب خارج میشود.
- ماه بعد که برای ادامه درمان به درمانگاه مراجعه میکند پزشک متخصص داخلی بعد از معاینه و دیدن اسپرومتری به او میگوید: (شما اصلا آسم ندارید، فقط حساسیت است)

هزینه غیر ضرور

منشور حقوق بیمار

۱- ۲ ضوابط و هزینه های
قابل پیش بینی بیمارستان اعم
از خدمات درمانی و غیر
درمانی و ضوابط بیمه و
معرفی
سیستم های حمایتی در زمان
پذیرش

ماده ۷- **تحمیل مخارج**
غیر ضروری به بیماران
ممنوع است. تعیین مصادیق
مخارج غیر ضروری
بر اساس نظر کمیته
کارشناسی تخصصی
دادسرا و هیأت های انتظامی
می باشد.

ماده ۲۷: لازم است از تحمیل
هرگونه هزینه ی غیر ضروری و
یا فاقد وجاهت علمی، بر
بیماران، به هر شکل و عنوان،
خودداری شود. برای ترغیب
بیماران به استفاده از خدمات
غیر ضروری، دلایلی از جمله
دفاع از خود در مقابل شکایت
احتمالی بیمار و یا ایجاد منفعت
برای فرد یا مؤسسه ی ثالث
موجه نیستند.

جذب و هدایت بیمار

ماده ۴۲: جذب و هدایت بیمار از مؤسسات بهداشتی درمانی دولتی، وابسته به دولت و خیریه به مطب شخصی یا بخش خصوصی (اعم از بیمارستان و درمانگاه و مانند آن و بالعکس)، به منظور استفاده‌ی مادی توسط شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، ممنوع است.

ماده ۱۳- جذب و هدایت بیمار از مؤسسات بهداشتی درمانی دولتی و وابسته به دولت و خیریه به مطب شخصی یا بخش خصوصی اعم از بیمارستان و درمانگاه و ... و بالعکس به منظور استفاده مادی توسط شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته ممنوع است.

آقای 53 ساله برای ویزیت به مطب همکار فوق تخصص
غدد مراجعه میکند. مبلغ 200 هزار تومان از ایشان ویزیت
دریافت میکنند.

بعد از اعتراض ایشان ، دکتر میگوید: **من استاد تمام دانشگاه
هستم و ویزیت من همین قدر است**

مازاد بر تعرفه

قانون تعزیرات حکومتی

ماده 4: ایجاد و یا ارائه خدمات
مازاد بر احتیاج به منظور
سودجویی و یا دخل و
تصرف در صورتحساب و
دریافت اضافه از نرخهای
اعلام شده از ناحیه وزارت
بهداشت،

درمان و آموزش پزشکی جرم
محسوب شده

ماده 10- شاغلین حرفه های

پزشکی و وابسته **مکلفند**
در بخش غیر دولتی **تعرفه**
های خدمات پزشکی مصوب
سازمان نظام پزشکی و در
بخش دولتی تعرفه های
خدمات پزشکی مصوب
هیأت دولت (موضوع
بند 3 و تبصره ماده 3
قانون) را رعایت کنند

ماده 38: لازم است شاغلان
حرف پزشکی و وابسته، تحت
هر شرایطی، چه در بخش
دولتی و چه در بخش
غیردولتی، به تعرفه های رسمی
که مورد تأیید سازمان است،
پایبند باشند. تخطی از این
تعرفه ها با استدلال هایی از قبیل
کم بودن دستمزد، واقعی نبودن
تعرفه ها و یا با عناوینی مانند
ارائه خدمات با کیفیت بهتر و
سریع تر، ممنوع است.

- آقای 46 ساله جهت کاشت مو به مطب یک پزشک متخصص پوست و مو مراجعه میکند.

- در ابتدای عمل کاشت و بعد از تزریق لیدوکائین توسط تکنسین کاشت مو برای بی حسی موضعی دچار افت فشار خون میشود که با تزریق مایعات بهتر نمیشود و بیمار علایم شوک آنا فیلاکسی میدهد.
- بلافاصله با اورژانس تماس گرفته و بیمار به بیمارستان منتقل میشود اما متأسفانه به علت عوارض شوک ناشی از حساسیت به لیدوکائین بیمار فوت میکند.

مسئولیت پزشکی

ماده 495- هرگاه پزشك در معالجاتي كه انجام مي‌دهد موجب تلف يا صدمه بدني گردد، ضامن ديه است مگر آنكه عمل او مطابق مقررات پزشكي و موازين فني باشد يا اين كه **قبل از معالجه برائت گرفته باشد و مرتكب تقصيري هم نشود** و چنانچه اخذ برائت از مريض به دليل نابالغ يا مجنون بودن او، معتبر نباشد و يا تحصيل برائت از او به دليل بيهوشي و مانند آن ممكن نگردد، برائت از ولي مريض تحصيل مي‌شود.

ماده ۱: شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، در همه‌ی فعالیت‌هایی که در کسوت حرفه‌مندان پزشکی انجام می‌دهند، لازم است موازين قانونی و مقررات حرفه‌ای، علمی و فنی را رعایت کنند.

ماده 3- شاغلين حرفه هاي پزشكي و وابسته بايد طبق موازين علمي، شرعي و قانوني با رعايت نظامات دولتي، صنفی و حرفه اي انجام وظيفه کرده و از هر گونه سهل انگاري در انجام وظائف قانوني بپرهيزند.

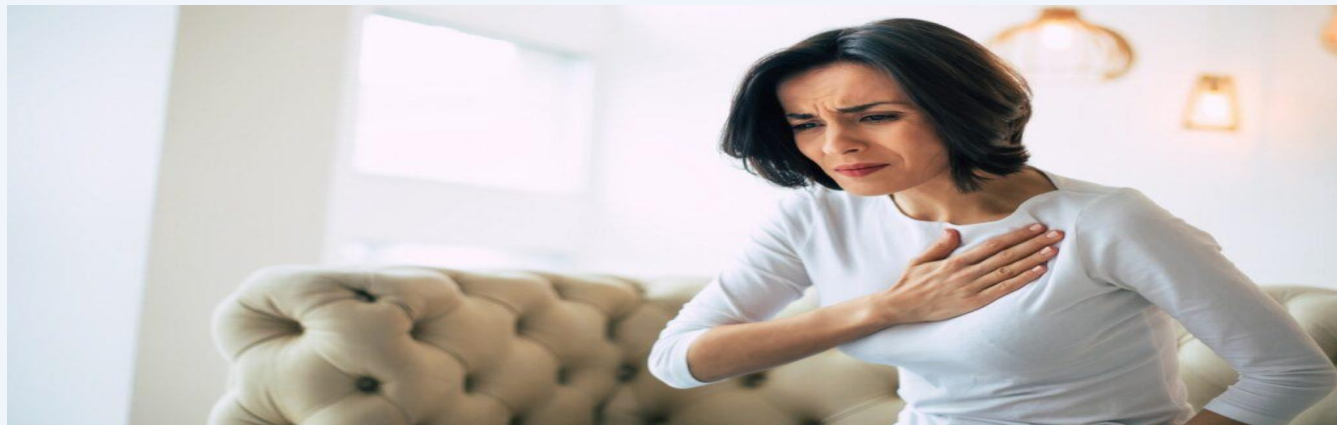
قانون تعزیرات

ماده 5: به کارگیری کلیه
متخصصین و صاحبان حرفه‌های
پزشکی و پیراپزشکی که فاقد
محور قانونی کار، صادره از
وزارت بهداشت، درمان و
آموزش پزشکی باشند، در مؤسسات
پزشکی جرم محسوب شد

ماده 25 - بکارگیری و
استفاده از افراد غیر
مجاز در امور پزشکی
و حرفه‌های وابسته
در مؤسسات پزشکی و
مطب ممنوع است.

ماده ۲۰: در مواردی که
راهنماهای بالینی مصوب
مراجع رسمی (مانند وزارت
بهداشت، درمان و آموزش
پزشکی و سازمان نظام
پزشکی) وجود دارد، لازم
است شاغلان حرف پزشکی و
وابسته، در حد امکان، به این
راهنماها پایبند بمانند.

- خانمی 45 ساله با علایم سوزش سر دل و تهوع به مطب دکتر «س.ن» مراجعه کرده است. بیمار به منشی اظهار داشته از یک ساعت قبل بعد از راهپیمایی نسبتاً طولانی دچار این درد شده و چون سابقه دیابت دارد میخواهد به صورت اورژانسی و بین مریض ویزیت شود.

خانم منشی به ایشان میگوید چندین نفر قبل از ایشان در نوبت هستند و بایستی صبر کند.

مکالمه بین دونفر تبدیل به مشاجره میشود و در نهایت خانم بیمار مجبور به نشستن در نوبت میشود.

بعد از حدود 15 دقیقه به طور ناگهانی بیمار دچار تعریق و استفراغ شده و به زمین می افتد.

نظارت بر زیر دستان

ماده ۸: شاغلان حرف پزشکی و وابسته، مسئولیت دارند از رعایت استانداردهای اخلاق حرفه‌ای از سوی زیردستان خود از جمله دستیاران، کارکنان و دیگر افرادی که به دلیل همکاری با حرفه‌مندان (مانند منشی مطب)، با بیماران در ارتباط‌اند، حتی‌المقدور، اطمینان حاصل کنند.

ماده ۲۸-مسئولان فنی مؤسسات پزشکی اعم از دولتی، عمومی، خصوصی و خیریه مکلفند علاوه بر قوانین و مقررات موجود در آئین نامه های مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان نظام پزشکی، ضوابط علمی و حرفه ای ذیربط را رعایت کنند

- بیماری به خانم دکتر «ش.ل» متخصص اطفال و فلوشیپ آلرژی و عضو انجمن آلرژی آمریکا برای کنترل حملات تنگی نفس متعاقب ابتلا به کووید مراجعه کرده است.
- خانم دکتر برای نامبرده اقدامات تشخیص و درمانی متفاوتی انجام داده که برخی از آنها در گاید لاین های کشوری وجود ندارد.
- بعد از شکایت از خانم دکتر به علت عدم بهبود و اخذ هزینه های گزاف ایشان در دفاعیات خود اعلام کردند که مدرک فلوشیپ خود را از یک کالج در آمریکا اخذ کرده اند و عضو انجمن آسم و آلرژی یکی از ایالات آمریکا میباشند.

درستکاری و شرافت حرفه ای

ماده 16 - استفاده شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته از عناوین علمی و تخصصی غیر تائید شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ممنوع است.

ماده ۵۴: لازم است شاغلان حرف پزشکی و وابسته، از عناوین دقیق حرفه ای استفاده کنند که در مدارک رسمی آنها قید شده است. استفاده از هر عنوان دیگر (مانند عضویت در انجمن های مختلف که بار علمی یا حرفه ای مرتبطی ندارد)، برای تأثیرگذاری غیرموجه بر تصمیم گیری بیماران، ممنوع است.

مشاوره و درخواست کمک

ارائه خدمات استاندارد و باکیفیت

ماده ۱۶: در مواردی که شاغلان حرف پزشکی و وابسته، متوجه می‌شوند که برای شروع یا ادامه‌ی روند ارائه‌ی خدمات سلامت، صلاحیت علمی و عملی لازم را ندارند، باید از مشاوره دیگر همکاران استفاده کنند و یا بیمار را به مؤسسه یا حرفه‌مند واجد صلاحیت، ارجاع دهند.

ماده ۱۹- در مواردی که مشاوره پزشکی الزام باشد، انتخاب پزشک مشاور با پزشک معالج است.

امور خلاف شئون پزشکی

ماده ۳: مصرف دخانیات،
مواد مخدر، روان گردان و
الکل در محیط های بالینی و
اعتیاد به الکل، مواد مخدر
و روان گردان، از جمله
موارد اعمال خلاف شئون
حرفه ای به شمار می آید.

ماده ۶-انجام امور خلاف
شئون پزشکی، توسط
شاغلین حرفه های
پزشکی و وابسته ممنوع
است

• قوانین انتظامی مرتبط با پزشکان در مجموعه ای به نام "آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته" در تاریخ 1383 / 16 / 8 با اصلاحاتی به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید.

- شرایط اشتغال در هر حرفه تابع قوانین خاص آن تشکیلات حرفه ای میباشد مجموعه قوانین و نظاماتی که در هر حرفه بایستی توسط حرفه مند رعایت گردد به قوانین انتظامی معروف میباشد

Autoregulation

• این آیین نامه مشتمل بر 35 ماده میباشد که در 2 دسته کلی قابل تقسیم بندی میباشد:

• 1- قوانین مربوط به رایه مستقیم خدمت به خدمت گیرنده

• 2- قوانین مربوط به نحوه اشتغال به حرفه و اصول اخلاق حرفه ای

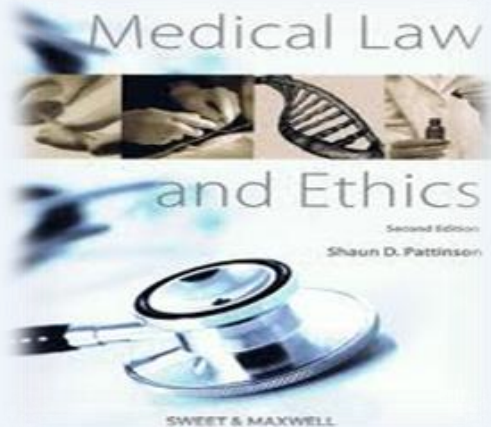
- -قوانین مربوط به رایه مستقیم خدمت به خدمت گیرنده
- شامل مواد ی مانند ماده 2-4-5-6-7-8-9 که به مواردی مانند رازداری-تحمیل هزینه های غیر ضرور- ایجاد رعب و وحشت د ر بیمار-تبعیض در پذیرش بیمار و رعایت اصول اخلاق پزشکی در ارتباط با بیمار اشاره دارد .و حرفه مند را در این مورد مکلف به رعایت آن میکند.

قوانین مربوط به نحوه اشتغال به حرفه و اصول اخلاق حرفه ای ، که تقریباً بقیه موارد را شامل میشود مانند رعایت تعرفه -تبلیغات-تعارض منافع- شرایط اشتغال در هر منطقه -مسئولیت مسئولین فنی موسسات-محدوده صلاحیت حرفه ای-وظایف پزشکان در موارد اورژانس-شرایط عدم صلاحیت برای طبابت -ضوابط سرنسخه و کارت ویزیت و Plagiarism و.... می پردازد

- رای انتظامی از تذکر شفاهی در حضور هیات مدیره سازمان تا ممنوعیت دائم طبابت در کل
- الف- تذکر یا توبیخ شفاهی در حضور هیأت مدیره نظام پزشکی محل.
- ب- اخطار یا توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی محل.
- ج- توبیخ کتبی با درج در پرونده نظام پزشکی و نشریه نظام پزشکی محل یا الصاق رأی در تابلو اعلانات نظام پزشکی محل.
- د- محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته از سه ماه تا يك سال در محل ارتکاب تخلف.
- ه- محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته از سه ماه تا يك سال در تمام کشور.
- و- محرومیت از اشتغال به حرفه های پزشکی از بیش از يك سال تا پنج سال در تمام کشور.
- ز- محرومیت دایم از اشتغال به حرفه های پزشکی و وابسته در تمام کشور کشور گردد.

قانون سازمان نظام پزشکی:

- ماده 8- ایجاد رعب و هراس در بیمار با تشریح غیرواقعی وخامت بیماری یا وخیم جلوه دادن بیماری ممنوع است و پزشک می تواند به نحو مقتضی بیمار و بستگان را در جریان خطرات، وخامت و عواقب احتمالی بیماری قرار بدهد
- ماده 9- تجویز داروهای روان گردان و مخدر به گونه ای که به حالت اعتیاد درآید ممنوع است، مگر در مواردی که بیمار از بیماری روانی یا از دردهای شدید ناشی از بیماری های غیر قابل علاج رنج ببرد یا ضرورت پزشکی مصرف آنها را ایجاب کند.

قوانین انتظامی

- ماده 3- شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته باید طبق موازین علمی، شرعی و قانونی با رعایت نظامات دولتی، صنفی و حرفه ای انجام وظیفه کرده و از هر گونه سهل انگاری در انجام وظایف قانونی بپرهیزند.
- ماده 10- شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته مکلفند در بخش غیر دولتی تعرفه های خدمات پزشکی مصوب سازمان نظام پزشکی و در بخش دولتی تعرفه های خدمات پزشکی مصوب هیأت دولت (موضوع بند ک و تبصره ماده 3 قانون) را رعایت کنند.
- ماده 11- شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته حق ندارند هیچگونه وجه یا مالی را از بیماران علاوه بر وجوهی که توسط مسئولان مؤسسه درمانی ذیربط طبق مقررات دریافت می شود، وصول نمایند

ماده -14 جذب بیمار به صورتی که مخالف شئون حرفه پزشکی باشد و همچنین هر نوع تبلیغ گمراه کننده از طریق رسانه های گروهی و نصب آگهی در اماکن و معابر، خارج از ضوابط نظام پزشکی ممنوع است. تبلیغ تجاری کالاهای پزشکی و دارویی از سوی شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته، همچنین نصب اعلانات تبلیغی که جنبه تجاری دارند، در محل کار آنها مجاز نیست.

ماده -15 انتشار مقالات و گزارشهای پزشکی و تشریح مطالب فنی و حرفه ای که خارج از ضوابط علمی پزشکی بوده و جنبه تبلیغاتی گمراه کننده داشته باشد، ممنوع است

- **ماده -20** فروش دارو و محصولات آرایشی و بهداشتی و تجهیزات و لوازم پزشکی در محل طبابت توسط شاغلین حرفه های پزشکی بدون اخذ مجوز رسمی از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ممنوع است.
- ماده -21** مشخصات و طرز استفاده داروهای تجویز شده به بیمار باید توسط پزشك با خط خوانا و انشاي قابل فهم در نسخه قيد شود.
- تبصره -** دكترداروساز موظف به توضيح و درج چگونگي تجويز دارو طبق نسخه پزشك است.
- ماده -22** صدور هر نسخه مي بايد براساس شرايط بیمار و اصول علمي نسخه نویسی صورت گیرد

- ماده -23 مسئولان فني مكلفند در تمام ساعات موظف بر امور فني مؤسسات پزشكي نظارت كنند
- ماده -24 اندازه و ساير مشخصات سرنسخه ها، تابلوها و چگونگي درج آگهي در رسانه ها بايد طبق ضابطه اي باشد كه به تصويب شوراي عالي نظام پزشكي مي رسد
- ماده -25 به كارگيري و استفاده از افراد فاقد صلاحيت در امور پزشكي و حرفه هاي وابسته در مؤسسات پزشكي و مطب ممنوع است.
- ماده -26 شاغلين حرفه هاي پزشكي مكلفند نشاني و تغيير نشاني و تعطيل مطب و مؤسسات پزشكي خود را به سازمان نظام پزشكي محل اطلاع دهند

- ماده -28** مسئولان فني مؤسسات پزشكي اعم از دولتي، عمومي، خصوصي و خيريه مكلفند علاوه بر قوانين و مقررات موجود در آئين نامه هاي مصوب وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشكي و سازمان نظام پزشكي ، ضوابط علمي و حرفه اي ذيربط را رعايت كنند .
- ماده -29** در صورت اتمام اعتبار و يا ابطال پروانه مطب، شاغلين حرف پزشكي مجاز به فعاليت پس از آن نمي باشند .
- ماده -30** بكارگيري و استفاده از افراد داراي صلاحيت در امور پزشكي و حرفه هاي وابسته ولي فاقد پروانه مطب در مؤسسات پزشكي ممنوع است

• **ماده -31** شاغلان حرف پزشکی می توانند **منحصراً** به درمان آن گروه از بیماران بپردازند که در دوران تحصیل دوره آموزشی آن را طی نموده و یا مدارك لازم را از مراکز مجازی که به تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد، اخذ نموده باشند

• **ماده -32** آن گروه از مشاغل و حرف پزشکی که **در خارج از کشور** تحصیل نموده اند در صورتی مجاز به فعالیت درمانی می باشند که مدارك مربوطه به تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد و پروانه قانونی را نیز کسب نموده باشند

- ماده 33-ان گروه از پزشکان که به **طب مکمل** می پردازند در صورتی مجاز به فعالیت می باشند که دوره آموزشی مربوطه را در مراکز مورد تایید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی گذرانده و مجوز فعالیت در آن رشته به تایید سازمان نظام پزشکی رسیده باشد
- ماده 34-چنانچه صاحبان حرف پزشکی به مشکلات روحی، روانی یا جسمی مبتلا گردند که ماهیتا "منجر به ارائه اختلال در فعالیتهای درمانی آنها شود. تصمیم گیری در نحوه ادامه فعالیت درمانی نامبردگان به کمیسیون 5 نفره متشکل از نمایندگان سازمان نظام پزشکی و سازمان پزشکی قانونی و سه نفر از کارشناسان رشته مربوطه خواهد بود.
- ماده - 35درج هرگونه تبلیغات در حیطه دارویی، مواد خوراکی ، آشامیدنی ، آرایشی ، بهداشتی ، مکمل های غذایی ، تجهیزات پزشکی و کلیه خدمات پزشکی، تشخیصی ، درمانی و پیشگیری **بدون اخذ مجوز کتبی تبلیغات** از سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران ممنوع است .

ارتباط اخلاق پزشکی و قوانین انتظامی

ماده 6-انجام امور خلاف شئون پزشکی، توسط شاغلین حرفه های

پزشکی و وابسته ممنوع است و باید از ارتکاب کارهایی که موجب هتک

حرمت جامعه پزشکی می شود خودداری کنند که مصادیق آن توسط

کمیسیون اخلاق پزشکی مورد اتخاذ تصمیم قرار می گیرد

«راهنمای عمومی اخلاق حرفه‌ای شاغلین حرف پزشکی و وابسته‌ی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران»

• فصل دوم: تکالیف عام

- ماده ۱: شاغلان حرف پزشکی و وابسته، در همه‌ی فعالیت‌هایی که در کسوت حرفه‌مندان پزشکی انجام می‌دهند، **لازم است موازین قانونی و مقررات حرفه‌ای، علمی و فنی را رعایت کنند.** در مواردی که این گروه احساس می‌کنند در انجام وظایف حرفه‌ای، تعارض غیرقابل‌حلی وجود دارد، می‌توانند از مراجع ذی‌صلاح، مانند کمیته‌ی اخلاق بیمارستان یا سازمان نظام پزشکی و یا مراجع قضایی و قانونی استعلام کنند.
- ماده ۲: شاغلان حرف پزشکی و وابسته، **لازم است از انجام هر عملی که خلاف شئون اخلاق حرفه‌ای شناخته شود، یعنی موجب هتک حرمت حرفه‌ی پزشکی باشد و یا به آسیب دیدن اعتماد عمومی به شاغلان حرف پزشکی و وابسته بینجامد، خودداری کنند.** تشخیص مصادیق رفتار خلاف شئون حرفه‌ای بر اساس این راهنما، بر عهده‌ی کمیسیون کارشناسی اخلاق پزشکی مرکزی و استانی، مندرج در فصل اول همین راهنما خواهد بود.

• ماده ۳: مصرف دخانیات، مواد مخدر، روان‌گردان و الکل در محیط‌های بالینی و اعتیاد به الکل، مواد مخدر و روان‌گردان، از جمله موارد اعمال خلاف شئون حرفه‌ای به شمار می‌آید.

• ماده ۶: ادای سوگندنامه‌ی پزشکی، به معنای پذیرفتن تعهدی دائمی برای ارائه‌ی خدمات تشخیصی و درمانی به همه‌ی انسان‌ها، در حد توان و مقدرات است. شاغلان حرف پزشکی و وابسته، باید خدمات سلامت را فارغ از هرگونه تبعیض مرتبط با جنسیت، ملیت، نژاد، قومیت، مذهب، موقعیت اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و یا نوع بیماری، به همه‌ی بیماران مراجعه‌کننده ارائه دهند.

- ماده ۸: شاغلان حرف پزشکی و وابسته، مسئولیت دارند از رعایت استانداردهای اخلاق حرفه‌ای از سوی زیردستان خود از جمله دستیاران، کارکنان و دیگر افرادی که به دلیل همکاری با حرفه‌مندان (مانند منشی مطب)، با بیماران در ارتباط‌اند، حتی‌المقدور، اطمینان حاصل کنند.

- ماده ۱۰: برخورد شاغلان حرف پزشکی و وابسته، با بیماران و همراهان آن‌ها، باید حتی‌المقدور با مهربانی، نوع‌دوستانه و دلسوزانه باشد و حرفه‌مندان سلامت، برای ارتقای ظرفیت شخصی خود به‌منظور همدلی و همدردی با بیماران، باید حداکثر تلاش خویش را به‌کارگیرند. لازم است از اعمالی که دربردارنده‌ی ابراز احساسات نامتناسب با موقعیت، مانند شوخی با دیگر همکاران در موقعیت‌هایی که بیماران یا همراهان بیمار در حالت اضطراب و نگرانی شدید به سر می‌برند (مانند زمان انجام احیای قلبی-ریوی)، خودداری شود.

• ماده ۱۱: لازم است در برخورد با

بیماران، در کنار سلامت جسمی،

دیگر ابعاد سلامت بیمار از جمله بُعد

روانی (شامل نگرانی‌های احتمالی)؛

بُعد اجتماعی (شامل روابط

خانوادگی و دوستانه، سبک زندگی،

ارتباطات بین فردی)؛ بُعد معنوی

بیماران و نیز دیگر زمینه‌های

احتمالی روانی و اجتماعی را که

بیماری در بستر آن‌ها رخ داده

است، لحاظ کنند و توصیه‌های لازم

با یادکرد دلیل ارتباط این‌گونه

عوامل با بیماری افراد، به آن‌ها

ارائه شود.

• ماده ۲۳: **ارائهی هرگونه خدمت خارج از راهنماهای مصوب بالینی، مراجع علمی مورد تأیید و یا عرف تخصصی، تحت هر عنوان و نیز ارجاع بیماران به افرادی که ادعای درمانگری با روش‌های غیر علمی می‌کنند و مراکز غیرمعتبر از سوی شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، ممنوع است.** روشن است در صورتی که طی پژوهش‌های استاندارد، ایمنی و مؤثر بودن هر ادعای درمانی به اثبات برسد، این موارد بخشی از علم روز پزشکی به شمار خواهد آمد.

• ماده ۲۴: **صرف داشتن مدرک تحصیلی پزشکی یا دیگر مدارک حرفه‌ای مربوط به آن در هر مقطع، موجه‌کننده‌ی انجام هر نوع مداخله‌ی پزشکی نیست. شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، تنها در حیطه‌هایی که آموزش رسمی آن را دریافت و مهارت علمی و عملی لازم را کسب کرده‌اند، مجاز هستند که به درمان بیماران اقدام کنند.** مرجع تعیین آموزش‌های قابل قبول، سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران است.

فصل چهارم: اولویت منافع بیمار

- ماده ۲۵: لازم است در پیشنهاد هر مداخله‌ی سلامت به بیماران (شامل

همه‌ی اقدامات تشخیصی و درمانی) **منافع بیمار بر هر منفعت دیگری**

(از جمله منافی که ممکن است با نادیده گرفتن منافع بیمار، نصیب

خانواده یا نزدیکان وی شود)، در اولویت قرار داده شود.

- ماده ۲۷: لازم است از تحمیل هرگونه هزینه‌ی غیرضروری و یا فاقد

وجاهت علمی، بر بیماران، به هر شکل و عنوان، خودداری شود.

برای ترغیب بیماران به استفاده از خدمات غیرضروری، **دلایلی**

از جمله دفاع از خود در مقابل شکایت احتمالی بیمار و یا ایجاد منفعت

برای فرد یا مؤسسه‌ی ثالث موجه نیستند.

- ماده ۳۱: دریافت و اعطای هرگونه پاداش و یا امتیاز اعم از وجه نقد، هدیه، تخفیف در اجاره و یا هزینه‌های مطب، درخواست ارجاع متقابل بیمار و مانند آن، در ازای ارجاع بیمار به دیگر شاغلان حرف پزشکی و وابسته و یا به مراکز تشخیصی و درمانی اعم از بیمارستان، آزمایشگاه، مراکز تصویربرداری، مراکز بازتوانی و یا شرکت‌های تجهیزات پزشکی، داروخانه‌ها و مانند آن، ممنوع است.

- ماده ۳۳: لازم است از پذیرفتن هر نوع هدیه از بیمار و همراهان وی که قضاوت حرفه‌ای و روند ارائه خدمات به بیمار را تحت تأثیر قرار می‌دهد، خودداری شود. قبول هدایای متعارف و با ارزش اندک مالی (مانند گل، شیرینی و لوح تقدیر که برای قدردانی از سوی بیماران اهدا می‌شود)، بلامانع است. لازم است نپذیرفتن هدیه، به شیوه‌ای مناسب که موجب رنجش یا خجالت بیماران نشود، صورت پذیرد و دلیل نپذیرفتن هدیه برای بیمار توضیح داده شود.

• ماده ۳۴: شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، مکلف‌اند در ارتباط با صنایع دارویی و تجهیزات پزشکی، به‌گونه‌ای عمل کنند که قضاوت حرفه‌ای و وفاداری آن‌ها به اصول علمی، تحت تأثیر قرار نگیرد. شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، باید کیفیت و کمیت ارتباط خود را با صنایع و شرکت‌ها، به‌گونه‌ای تنظیم کنند که حاضر به اظهار شفاف آن به بیماران و عموم مردم باشند و اطلاع عموم از این ارتباط، اعتماد مردم را به جامعه‌ی پزشکی، خدشه‌دار نکند

• ماده ۳۶: دریافت مستقیم کمک‌هزینه از شرکت‌ها و صنایع، برای برگزاری کنفرانس‌ها یا همایش‌های علمی به‌وسیله‌ی شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، به‌صورت فردی مجاز نیست. تنها انجمن‌های حرفه‌ای و علمی دارای مجوز و دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌توانند این کمک‌ها را دریافت و در صورت‌های مالی خود، به‌صورت کاملاً شفاف، منظور کنند.

• ماده ۴۴: رها کردن بیماران نیازمند دریافت خدمات سلامت، **بدون تحویل دادن بیمار به دیگر حرفه‌مند دارای صلاحیت، به دلایلی مانند پایان یافتن نوبت کاری به هیچ وجه پذیرفتنی نیست.** لازم است شاغلان حرف پزشکی و وابسته، پس از پایان نوبت کاری خود از رها نشدن بیمار و انتقال مسئولیت مراقبت از وی به دیگر شاغلان حرف پزشکی و وابسته که برای این امر واجد صلاحیت هستند، اطمینان حاصل کنند.

• ماده ۴۶: **پیشنهاد یا برقراری هرگونه رابطه‌ی عاطفی شخصی یا جنسی**

با بیماران و همراهان آنها مادامی‌که رابطه‌ی حرفه‌ای و درمانی با بیمار برقرار است، برای شاغلان حرف پزشکی و وابسته، ممنوع است. شاغلان حرف پزشکی و وابسته، مکلف‌اند از استفاده از جایگاه خود در جایگاه درمانگر، برای هرگونه بهره‌جویی (مانند بهره‌جویی جنسی، اقتصادی و اداری) از بیمار و همراهانش خودداری کنند.

فصل ششم: صداقت و درستکاری

- ماده ۵۳: شاغلان حرف پزشکی و وابسته، برای رفاه بیماران و همراهان آنها، باید در زمان مراجعات بیماران، برای تنظیم هرچه دقیق‌تر وقت بیمار، حداکثر تلاش خود را به عمل آورند و در سریع‌ترین زمان ممکن، به نیازهای آنان پاسخ دهند. در مواردی که بیماران به هر دلیلی مجبور به انتظار کشیدن برای مراجعه به حرفه‌مندان ارائه‌کننده خدمات سلامت هستند، باید تا حد ممکن، امکانات ضروری رفاهی (مانند آب، صندلی برای نشستن و سرویس بهداشتی) برای آنان تأمین شود.

- ماده ۵۴: لازم است شاغلان حرف پزشکی و وابسته، از **عناوین دقیق حرفه‌ای استفاده کنند که در مدارک رسمی آنها قید شده است.** استفاده از هر عنوان دیگر (مانند عضویت در انجمن‌های مختلف که بار علمی یا حرفه‌ای مرتبطی ندارد)، برای تأثیرگذاری غیرموجه بر تصمیم‌گیری بیماران، ممنوع است.

• ماده ۵۵: شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، مکلف‌اند از **صدورِ هرگونه گواهی** دربردارنده‌ی محتوای **غیرواقعی و خلاف قانون و موازین علمی** (مانند گواهی فوت، استراحت، سلامت، بیماری، ولادت و ازکارافتادگی و...) **خودداری کنند.**

• ماده ۵۹: شاغلان حِرَف پزشکی و وابسته، موظف‌اند **انجام هر نوع تبلیغ از طرق مختلف (ازجمله انتشار در رسانه‌های جمعی و نصب آگهی در اماکن و معابر)** را پس از کسب مجوزهای لازم از نظام پزشکی و با رعایت مفاد آیین‌نامه‌های مربوط به آن، انجام دهند.

- فصل هفتم: احترام به حق انتخاب دریافت‌کنندگان خدمات سلامت
- فصل هشتم: رازداری و حریم خصوصی
- فصل نهم: مدیریت خطاهای پزشکی
- فصل دهم: ارتباط با دیگر همکاران
- فصل یازدهم: مسئولیت‌های اجتماعی و سازمانی حرفه‌مندان
- فصل دوازدهم: پوشش حرفه‌ای در محیط‌های بالینی
- فصل سیزدهم: آموزش و پژوهش‌های پزشکی

قوانین کیفری مرتبط با پزشکی

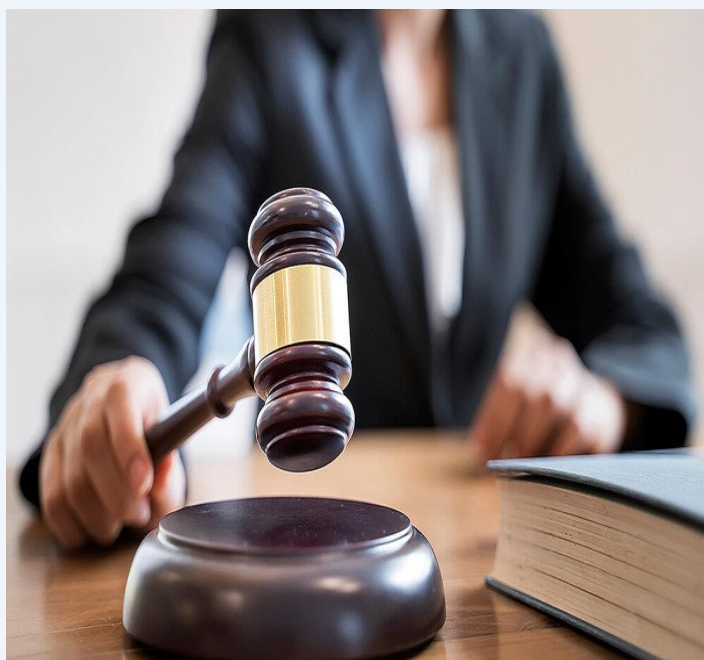
- ماده 145- تحقق جرائم غیر عمدی، منوط به احراز **تقصیر** مرتکب است. در جانیات غیر عمدی اعم از شبه عمدی و خطای محض مقررات کتاب قصاص و دیات اعمال می شود.

- تبصره- **تقصیر** اعم از بی احتیاطی و بی مبالاتی است. مسامحه، غفلت، عدم مهارت و عدم رعایت نظامات دولتی و مانند آنها، حسب مورد، از مصادیق بی احتیاطی یا بی مبالاتی محسوب می شود.

- ماده 158- علاوه بر موارد مذکور در مواد قبل، ارتکاب رفتاری که طبق قانون جرم محسوب می شود، در موارد زیر **قابل مجازات نیست:**

- ج- هر نوع عمل جراحی یا طبی **مشروع** که با رضایت شخص یا اولیاء یا سرپرستان یا نمایندگان قانونی وی و رعایت موازین فنی و علمی و نظامات دولتی انجام می شود. در موارد فوری اخذ رضایت ضروری نیست.

قوانین کیفری مرتبط با پزشکی

- **ماده 448-** ديه مقدر، مال معينی است که در شرع مقدس به سبب جنایت غير عمدی بر نفس، عضو یا منفعت، یا جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی قصاص ندارد، مقرر شده است.
- **ماده 387-** جنایت بر عضو عبارت از هر آسیب کمتر از قتل مانند قطع عضو، جرح و صدمه‌های وارد بر منافع است.
- **ماده 449-** ارزش، ديه غير مقدر است که میزان آن در شرع تعیین نشده است و دادگاه با لحاظ نوع و کیفیت جنایت و تأثیر آن بر سلامت مجنی علیه و میزان خسارت وارده با در نظر گرفتن ديه مقدر و با جلب نظر کارشناس میزان آن را تعیین می‌کند. مقررات ديه مقدر در مورد ارزش نیز جریان دارد مگر اینکه در این قانون ترتیب دیگری مقرر شود.

قوانین کیفری مرتبط با پزشکی

ماده 495- هرگاه پزشك در معالجاتي كه انجام مي‌دهد موجب تلف يا صدمه بدني گردد، ضامن ديه است مگر آنكه عمل او مطابق مقررات پزشكي و موازين فني باشد يا اين كه **قبل از معالجه برائت گرفته باشد و مرتكب تقصيري هم نشود** و چنانچه اخذ برائت از مريض به دليل نابالغ يا مجنون بودن او، معتبر نباشد و يا تحصيل برائت از او به دليل بيهوشي و مانند آن ممكن نگردد، برائت از ولي مريض تحصيل مي‌شود.

تبصره 1- در صورت عدم قصور يا تقصير پزشك در علم و عمل براي وي ضمان وجود ندارد هرچند برائت اخذ نكرده باشد.

- **تبصره 2-** وليّ بیمار اعم از ولي خاص است مانند پدر و ولي عام كه مقام رهبري است. در موارد فقدان يا عدم دسترسي به ولي خاص، رئيس قوه قضائيه با استيذان از مقام رهبري و تفويض اختيار به دادستانهاي مربوطه به اعطاي برائت به طبيب اقدام مي‌نمايد.

قوانین کیفری مرتبط با پزشکی

- **ماده 496-** پزشك در معالجاتي كه دستور انجام آن را به مريض يا پرستار و مانند آن صادر مي‌نماید، در صورت تلف يا صدمه بدني ضامن است مگر آنكه مطابق ماده(495) اين قانون عمل نماید.
- تبصره 1 - در موارد مزبور، هرگاه **مريض يا پرستار** بداند كه دستور **اشتباه** است و موجب صدمه و تلف مي‌شود و با وجود اين به دستور عمل كند، **پزشك ضامن نيست** بلكه صدمه و خسارت مستند به خود مريض يا پرستار است.
- تبصره 2 - در قطع عضو يا جراحتات ايجاد شده در معالجات پزشكي طبق ماده(495) اين قانون عمل مي‌شود.
-
- **ماده 497-** در موارد ضروري كه تحصيل برائت ممكن نباشد و پزشك براي نجات مريض، طبق مقررات اقدام به معالجه نماید، كسي ضامن تلف يا صدمات وارده نيست.
-

توصیه های قضایی

- در هنگام دریافت احضاریه خونسردی خود را حفظ کنید!!
- همواره تمامی موارد را در پرونده ثبت و ضبط کنید.
- به هیچ عنوان هیچ پولی به بیمار شاکی پرداخت نکنید.
- به هیچ عنوان در مورد نحوه طبابت همکار خود اظهار نظر نکنید (شاید قربانی بعدی خود شما باشید!!!)
- به هیچ عنوان تجویز تلفنی و یا تجویز در مهمانی ها نداشته باشید !!!
- همواره مراقب منشی خود باشید.
- هیچ وقت قول درمان صددرصدی و درمان تضمینی به بیمار ندهید
- مهر خود را در اختیار هیچکس قرار ندهید

A woven basket filled with white plumeria flowers. The basket is made of light-colored wood or bamboo, with a handle arching over the top. The flowers are in full bloom, with five petals each and a yellow center. They are spilling out of the basket. The background is a soft-focus green, suggesting foliage. The text "شاد و برقرار باشید" is written in white with a black outline across the bottom of the basket.

شاد و برقرار باشید